

SPRAWOZDANIA

STUDIA EUROPAEA GNESNENSIA 18/2018

ISSN 2082-5951

DOI 10.14746/seg.2018.18.28

Justyna Majewska-Michy

<https://orcid.org/0000-0002-5469-754X>

(Inowrocław – Audun-le-Tiche)

O ANGLIKAŃSKIEJ MARIOLOGII W KONTEKŚCIE PISM J.H. NEWMANA

16 marca 2018 roku w gnieźnieńskiej siedzibie Instytutu Kultury Europejskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyło się pod honorowym patronatem Polskiego Towarzystwa Mariologicznego ogólnopolskie sympozjum naukowe pt. „Myśl mariologiczna i maryjna Johna Henry’ego Newmana”.

Celem sympozjum była popularyzacja dorobku naukowego z zakresu mariologii wybitnego teologa XIX-wiecznej Anglii Johna Henry’ego Newmana i prezentacja recepcji jego myśli mariologiczno-maryjnej przez Kościół rzymskokatolicki i Kościół anglikański, w których przeżywał doświadczenie swojej wiary. Sympozjum było również próbą poszukania odpowiedzi na pytanie,

czy mariologia i kult maryjny dzielą katolików i anglikanów. Należy podkreślić, że pobożność maryjna przez swoje zakorzenienie w Biblii i Tradycji jest nie tylko częścią tradycji rzymskokatolickiej, ale także anglikańskiej. Stanowi to podstawę do rozpatrzenia dzielących anglikanów i katolików dogmatów o Niepokalanym Poczęciu i Wniebowzięciu Najświętszej Maryi Panny.

Newman jeszcze jako anglikanin, piastując urząd proboszcza parafii pw. Św. Maryi, odczuwał tęsknotę za autentycznym nabożeństwem do Matki Chrystusa. Mieszkając w Kolegium noszącym Jej imię, zawiesił obraz Matki Bożej w swoim pokoju. Przy ołtarzu Jej poświęconym odbywał większość modlitw. Zadeedykował Dziewicy Pannie serię swoich rozważań na maj, kilka modlitw oraz wierszy. Jest autorem trzech litanii maryjnych: „Do Niepokalanego Serca Maryi”, „Do Świętego Imienia Maryi” i „Do Siedmiu Bolesci Najświętszej Maryi Panny”.

Podczas sympozjum prelekcje wygłosili: o. prof. dr hab. Stanisław Celestyn Napiórkowski z Instytutu Maryjno-Kolbiańskiego „Kolbianum” w Niepokalanowie, ks. prof. dr hab. Bogdan Ferdek z Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu, ks. dr hab. Przemysław Kantyka z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, dr Marcin Kuczok z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, ks. mgr lic. Dariusz Dąbrowski z Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri w Gostyniu, mgr lic. Paweł Beyga z Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu i gość honorowy ks. David Brown z Kościoła Anglikańskiego w Warszawie. Wśród obecnych był również ks. Mirosław Prasek, Prokurator Krajowy Księża Filipinów.

Otwarcia sympozjum dokonał prof. UAM dr hab. Marek Kaźmierczak, a słowo wstępu na temat „Znaczenia Maryi dla chrześcijan i wyznawców innych religii” wygłosił ks. prof. UAM dr hab. Waldemar Szczerbiński.

O nauczaniu o Maryi w Kościele anglikańskim oraz o mariologii Johna Henry’ego Newmana w recepcji współczesnych teologów anglikańskich mówił ks. David Brown. Rozpoczął on swój odczyt od zaakcentowania, że wychowywał się w pobliżu szkoły w londyńskim Ealing, do której uczęszczał Newman. W swoim wystąpieniu ustosunkował się do przejawów katolickiej pobożności maryjnej w Polsce, podkreślając, że w anglikanizmie nabożeństwo do Maryi praktykuje tylko Kościół Wysoki, którego członkiem był Newman. Przyjmuje on dogmaty o Niepokalanym Poczęciu, Bożym Rodzicielstwie, Wiecznym Dziewictwie, Wniebowzięciu NMP. Pozostałe anglikańskie nurty, jak zaznaczył, mają trudności w zrozumieniu, dlaczego istnieje potrzeba modlitwy przez Maryję i skąd tak znacząca Jej rola i miejsce w nauczaniu Kościoła.

Anglikański wymiar mariologii i pobożności maryjnej zaprezentował o. prof. dr hab. Stanisław Celestyn Napiórkowski. Podkreślił, że Polska zna mariologię i pobożność maryjną anglikanów głównie poprzez Newmana. Wyraził pogląd, iż ten angielski teolog stanowczo odróżniał wiarę od pobożności, usprawiedliwiając zarzuty stawiane przez anglikanów stronie katolickiej pod adresem ich maryjności. Zaznaczył, że istnieje pluralizm wewnątrz anglikanizmu, który zaleca ostrożność w formułowaniu ogólnych tez na temat mariologii i maryjnej pobożności.

Rys duchowości maryjnej Johna Henry'ego Newmana, nadany przez dwie konfesje: anglikańską i rzymskokatolicką, przybliżył ks. mgr lic. Dariusz Dąbrowski. Zaakcentował, że duchowość maryjna Newmana wyrasta z wiary szukającej zrozumienia, która łączy prawdę objawioną w Piśmie Świętym i potwierdzoną w Tradycji z intuicyjną potrzebą wyrażania najgłębszej czci dla Matki Bożej. Dla kard. Newmana Maryja jest przede wszystkim „wzorem wiary” w jej przyjmowaniu i rozważaniu, jednak w specyficznym i oryginalnym kontekście jego własnego powołania kapłańskiego, które realizował w Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri.

Językowy obraz Maryi nakreślony przez Johna Henry'ego Newmana w jego pracach ukazał dr Marcin Kuczok na podstawie zbioru kazań wydanego w ośmiu tomach w latach 1834-1843 jako „Parochial and Plain Sermons”. Powstały one w anglikańskim okresie jego życia, kiedy piastował urząd proboszcza oksfordzkiej parafii uniwersyteckiej. Dr Kuczok poddał analizie maryjne tytuły w kazaniach Newmana. Zidentyfikował także wydarzenia z życia Dziewicy Panny znane z kart Pisma Świętego i Tradycji Kościoła, które zostały wymienione w tekstach „Parochial and Plain Sermons”. Następnie zanalizował odniesienia do ról przypisywanych Maryi: Matki Chrystusa, Matki Boga oraz żony Józefa.

Temat Niepokalanego Poczęcia w kontekście mariologii Johna Henry'ego Newmana podjął ks. prof. dr hab. Bogdan Ferdek. Prawda o Niepokalanym Poczęciu, jak zaznaczył, była centralnym punktem nauczania Newmana o Maryi. Od Jej Boskiego Macierzyństwa i doktryny o Drugiej Ewie płyną wszystkie Jej inne przywileje. Dziewica Panna odziedziczyła łaski, które Adam i Ewa utracili w Raju. Katolicka wiara w Niepokalane Poczęcie, co zostało wyartykułowane przez konwertytę z anglikanizmu na katolicyzm i przypomniane przez ks. prof. Ferdka, jest jedynie naturalnym następstwem fundamentalnej prawdy o Bożym Macierzyństwie Maryi.

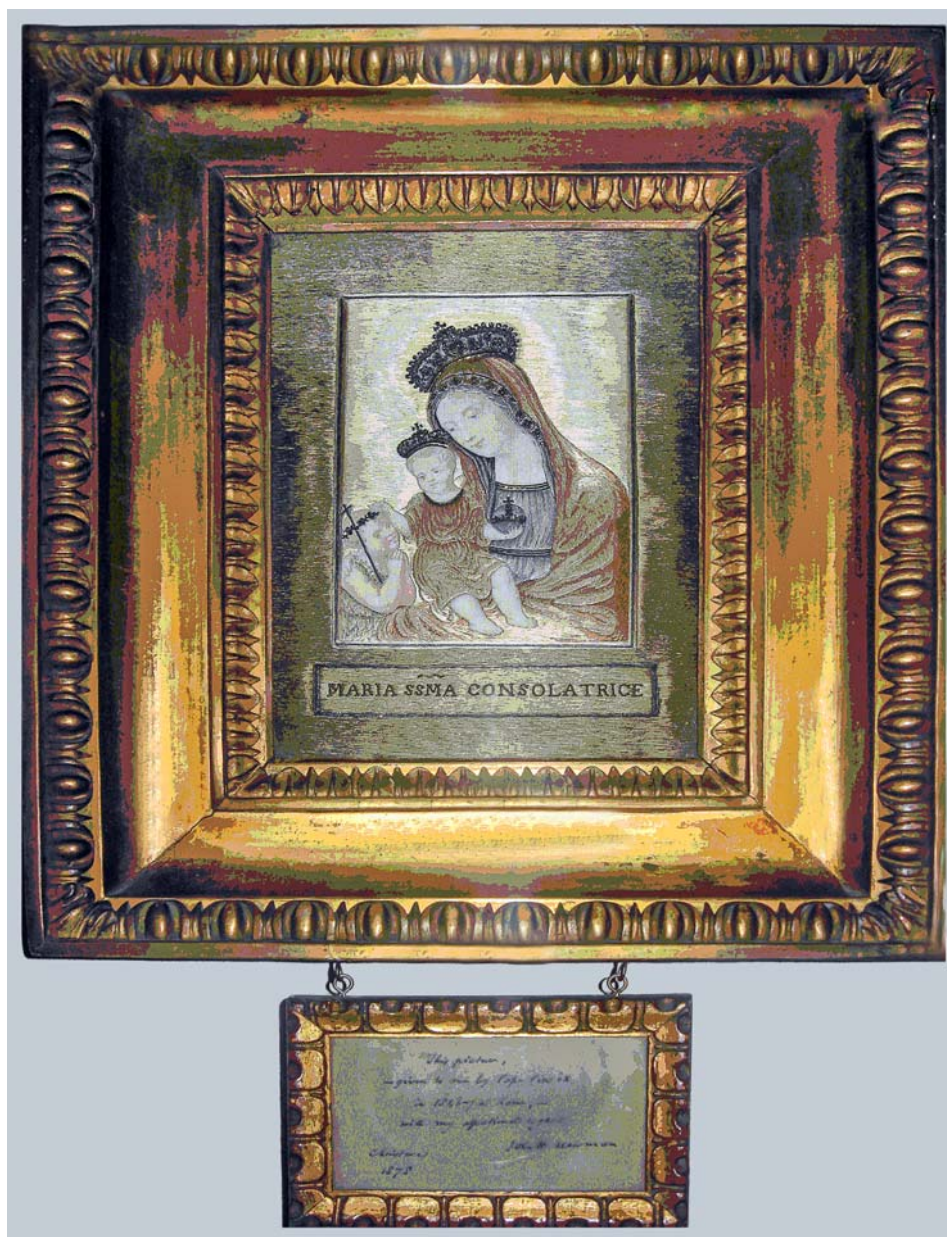
Recepcję myśli mariologicznej i maryjnej Newmana w soborowej mariologii *Vaticanum Secundum* nakreślił mgr lic. Paweł Beyga. Na wstępie ukazał kontekst zarówno działalności teologicznej Newmana, jak i obrad soborowych.

Kolejną część swojego wystąpienia poświęcił wybranym wątkom myśli mariologicznej angielskiego konwertyty w dokumentach soborowych. Mariologiczna doktryna Newmana pozostaje w swych podstawowych założeniach spójna z postulatami adhortacji apostolskiej „*Marialis cultus*”, w której Paweł VI wzywa do biblijnego, liturgicznego, ekumenicznego i antropologicznego ukierunkowania pobożności maryjnej.

Analizy dialogu katolicko-anglikańskiego dotyczącego Maryi dokonał ks. dr hab. Przemysław Kantyka, prof. Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. W dialogu ekumenicznym katolicko-anglikańskim, jak zaznaczył, nauka o Maryi, Matce Bożej, obecna była od samego początku, aczkolwiek w ograniczonym zakresie. Kompleksowa ekspozycja mariologii znalazła się w uzgodnieniu ARCIC II „*Maryja: łaska i nadzieja w Chrystusie*”. Dialog ekumeniczny katolicko-anglikański może się poszczycić najpełniejszym opracowaniem mariologii spośród wszystkich dialogów, w które jest zaangażowany Kościół katolicki.

Symposium zakończyła dyskusja, podczas której audytorium i moderator ustosunkowali się do wygłoszonych przez prelegentów odczytów, stawiając nurtujące pytania. Dotyczyły one m.in. oficjalnego nauczania Kościoła na temat Maryi i pobożności ludowej. Poszukiwano odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób Newman wychowany i wykształcony w teologii protestanckiej Kościoła anglikańskiego stał się czcicielem Matki Bożej w duchu katolickim. Ks. prof. Ferdek zgodził się z prowadzącą obrady, że Niepokalane Poczęcie większość interpretatorów odnosi nie do wolności Maryi od grzechu, lecz do faktu poczęcia Jezusa przez Dziewicę Pannę lub do stanu bezgrzeszności Jej rodziców. W kontekście tego dyskursu moderator postawił pytanie, jak pogodzić dogmat o Niepokalanym Poczęciu z VI Artykułem wiary Kościoła anglikańskiego informującym, że Pismo Święte zawiera wszystko, co potrzebne jest do zbawienia, i z XV Artykułem anglikańskim, który mówi o Chrystusie jako jedynym bezgrzesznym. Z kim zatem Kościół rzymskokatolicki może i powinien prowadzić dialog ekumeniczny, skoro sami anglikanie różnią się w kwestii nauczania o Maryi?

Oficjalnego zamknięcia symposium dokonał ks. prof. UAM dr hab. Waldemar Szczerbiński. Wydarzenie, jakim było ogólnopolskie symposium mariologiczne zorganizowane przez Instytut Kultury Europejskiej w Gnieźnie, spotkało się z zainteresowaniem Papieskiej Międzynarodowej Akademii Maryjnej, Papieskiego Wydziału Teologicznego MARIANUM w Rzymie oraz instytutów, centrów i stowarzyszeń Newmanowskich w Europie i w Stanach Zjednoczonych. Moderatorem była mgr Justyna Majewska-Michy.

Obrazek z wizerunkiem Matki Bożej Pocieszenia подарowany J.H. Newmanowi przez papieża Piusa IX w 1847 roku w Rzymie – obecnie znajduje się w kaplicy Oratorium św. Filipa Neri w Birmingham (fot. Justyna Majewska-Michy).